

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v četrtek, 3. marca 1932.

Štev. 27.

Kupujte domače blago!

Še pred nekaj leti je donel na vseh mednarodnih gospodarskih konferencah klic, da treba odpraviti vse carinske meje in da mora postati vsa Evropa eno samo carinsko ozemlje, ker le tako bo mogla vzdržati konkurenco z vsak dan močnejšo Ameriko. Danes pa je ta klic že čisto pozabljen in vse države zvišujejo svoje uvozne carinske pristojbine in tudi Anglija, historična dežela proste trgovine, pobira že danes carino na skoraj vse uvozne predmete.

Neizogibna posledica teh vedno močnejših carinskih mej pa je, da se je zunanji trg za vsako blago zmanjšal in da so producenti v vseh državah navezani na to, da nadomestijo izgubo v zunanjem trgu z okrepitevijo in povečanjem notranjega trga. Zato je razumljivo, da je v vseh državah zadonelo tudi geslo: Kupujte domače blago! In v resnici tudi ne more nobeno drugo geslo prinesiti rešitve. Kakor čaka neizogiben pogin kmetijskega gospodarja, ki bi kupoval na trgu pridelke, ki mu jih daje njegova zemlja, tako tudi ni rešitve za gospodarstvo naroda, ki bi kupoval v tujini blago, katerega ima v lastni zemlji v preobilici. Močni in veliki narodi so to elementarno narodno gospodarsko pravilo spoznali in se po njem tudi ravna, koliko bolj pa se moramo ravnati po njem mi, ki šele pričnemo graditi svoje narodno gospodarstvo.

Kajti za nas ni geslo: Kupujte domače blago! samo izhod iz gospodarske krize, temveč tudi podlaga vsega našega narodnega gospodarstva. Kajti to geslo pomeni za naš narod tudi gospodarsko osamosvojitve od tujine, pomeni v resnici neodvisno lastno gospodarstvo. V tem pa je ključ do blagostanja vsega našega naroda in vseh njegovih članov, ker vedno bo ostal le neznan del dobička, ki ga daje naša zemlja in ki ga ustvarja naše delo, v naših rokah, če ne bomo gospodarsko v resnici neodvisni in samostojni. V geslu: Kupujte domače blago! je naravnost preizkušnja naše gospodarske sposobnosti, a tudi naše državljanske in narodne zavesti. Kdor kupuje v prvi vrsti domače blago, ta izpolnjuje svojo dolžnost do naroda in države, ker omogoča napredek naše produkcije. Izhod iz sedanje gospodarske krize pa je baš v tem, da se produkcija povsodi dvigne. Ne more pa se domača produkcija dvigniti, če ne najde domače blago odjema, če se kopičijo zaloge le zato, da polagoma trohne in plesne. Iz vsake perspektive na naše narodno gospodarstvo sledi tako vedno eno in isto pravilo: Kupujte domače blago!

Za naš narod pa velja to pravilo še iz nekega drugega razloga, ki pa ni prav nič manj tehten, čeprav je le indirektni. Ta razlog izvira iz stališča, ki ga je naš gospodarski svet vedno zavzemal v našem narodnem življenju. Kako bi mogel doseči naš narod tako visoko kulturo, če ne bi naši podjetniki, naši trgovci in obrtniki bili vedno pripravljeni podpirati vsako dobro stremiljenje v narodu. Ni bilo in tudi danes ni nobene večje akcije, ki je naravnost odvisna od podpore, ki jo dobi v našem gospodarskem svetu. Če kupujemo domače blago, potem dajemo našemu gospodarskemu svetu možnost, da vrši svojo narodno dolžnost. Če pa kupujemo tuje blago, če naročamo blago pri tujih trgovcih, potem dajemo tujim trgovcem svoj denar, da morejo tem uspešnejše podpirati svoje narode, od katerih je večina našemu narodu naravnost sovražna. Samo sovražno fronto krepimo, če ne honoriramo nacionalnega dela našega gospodarskega sveta s tem, da kupujemo domače blago.

Socijalna in narodna dolžnost slehernega človeka je zato, da je naravnost propagator gesla: Kupujte domače bla-

go. Še večja dolžnost pa je vseh naših državnih, samoupravnih in javnih organov, da naravnost z največjo pedanterijo kupujejo izključno le domače blago. Vsi proračuni naših javnih korporacij in tudi države same so odvisni v prvi vrsti od davkov našega gospodarskega sveta. Lastno davčno moč vrši zato država, banovine, občine in samoupravna telesa, če naročajo blago v tujini, če ne velja za nje kot prvi in najvišji zakon: Kupujte domače blago. Tako jasna in evidentna je ta resnica, da bi se moralo brezizjemno povsod uveljaviti v javnem življenju geslo: Kupujte domače blago!

Sedanja gospodarska kriza zadeva vse nas, zato je tudi dolžnost nas vseh, da delamo za njeno odpravo. In to storimo, če kupujemo domače blago, če smo zvesti lastnemu gospodarstvu in lastnim interesom. Kajti ne pridemo do blagostanja, dokler ne bomo z največjo doslednostjo izpolnjevali vse to, kar nam nalaga geslo: Kupujte domače blago!

Ukrepi vlade proti kartelom

Pri proračunski razpravi v finančnem odboru so ob raznih prilikah mnogi poslanci opozarjali na gospodarske kartele, ki so jim očitali, da čisto zlorablajo svojo moč na škodo prebivalstva. Napadali so jih, da s pomočjo svojega skoro monopolnega položaja drže cene mnogo previsoko in da zanemarjajo tudi kvaliteto izdelkov, ker se jim ni bati konkurence.

Zato je vzbudilo med poslanci zadoščenje, ko so izvedeli o ukrepih ministra za trgovino in industrijo g. dr. Kramerja in finančnega ministra g. dr. Djordjevića proti kartelom. Minister dr. Kramer je preklical svoječasn pristaneke vlade na sklep jugoslovanskih sladkornih tvornic, da se pridružijo mednarodnemu sladkornemu kartelu. Finančni minister pa je v novi zakon o trošarinah, ki je bil predložen Narodni skupščini, vstavil predlog, da se

1. poviša trošarina na drože za 4 Din, da pa tvornice tega poviška ne smejo prevladati na konsumenta;
2. da se anulirajo predpisi, po katerih se do 1. 1935 ne smejo izdajati nikake nove koncesije za ustanavljanje tvornic za drože.

TRGOVINSKA POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO

V sredo 2. t. m. je odpotovala v Rim naša delegacija za pogajanja glede sklenitve nove trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo. Delegaciji načeljuje načelnik oddelka za zunanjo trgovino v ministrstvu za trgovino in industrijo dr. Milivoj Pilja, člani delegacije pa so načelnik industrijskega oddelka dr. Milan Lazarević, šef tarifnega oddelka generalne direkcije carin, Peter Borisavljević in prof. šumarske fakultete v Zagrebu dr. Ulmanskij.

Izpremembe v prometu z devizami in valutami

AA. Finančni minister je odredil sledečo izpremembo pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami:

1. S pošilkami efektivnih dinarjev iz inozemstva, ki se morajo v bodoče vršiti samo preko Narodne banke in njenih podružnic, se ne morejo ustvariti svobodne dinarske terjatve, in tudi se take terjatve ne morejo uporabljati za zavarovanje valute. Te terjatve se smejo uporabiti izključno samo za plačila v državi.
2. Ukine se nakazniški promet in promet z denarnimi pismi po pošti z inozemstvom.
3. Ukine se zadnji odstavek člena 4. pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami, s katerim je bilo dovoljeno potnikom nesti iz države efektivnih dinarjev do 2000.

Bolniška blagajna samostojnih trgovcev v Mariboru

Bolniška blagajna samostojnih trgovcev v Mariboru je imela dne 27. februarja t. l. svoj 6. redni letni občni zbor. Kar se tiče članstva, ni napredovala, to pa radi tega, ker je bil upravni odbor primoran nekateri člane glasom pravil izključiti radi prekomernega izkoriščanja; nekaj članov pa je izstopilo, vsled tega je znašalo skupno število zavarovancev le 321.

Bolniški sklad je imel dohodkov skupno Din 168.912.45, izdatkov pa: na upravnih stroških Din 12.451.16, za zdravniške Din 73.160.50, za zdravila Din 32.251.78, za bolnice 31.950.— Din, skupno 149.813.44 dinarjev.

Saldo dohodkov in izdatkov bolniškega sklada je torej koncem decembra 1931 znašal Din 19.099.01. Iz tega je razvidno, da je bolniški sklad, ki je preje od leta do leta napredoval, precej skopnel; nasprotno pa je rezervni sklad lepo napredoval. Ta je znašal koncem decembra skupno Din 96.980.13, torej je blagajna, kljub visokim izdatkom, še vedno imela koncem decembra za Din 116.079.14 premoženja.

Kot predsednik je bil ponovno izvoljen g. Weixl Vilko, kot podpredsednik g. Sax Hinko. V upravni odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: Lah, Močivnik, Oset Andrej, Kvas, Kocbek, Kūhar Alojz, Viecl, kot na-

mestnika pa gg. Murko, Ilich. Nadzorni odbor: gg. Anderle, Greif, Jarc M.

Iz navedenega je razvidno, da ne more blagajna beležiti nikakega napredka, to pa vsled tega, ker nekateri člani niso razumeli ali pa niso hoteli razumeti pravega namena te institucije. Kljub vsemu temu pa je bilo sklenjeno, da se prispevki na članarini ne zvišajo in sicer iz sledečih razlogov: prvič, ker bi nekateri člani bili s tem z ozirom na današnjo gospodarsko krizo preveč prizadeti, drugič, ker bo uprava blagajne zastavila vse svoje sile, da postane na podlagi § 384 novega obrtnega zakona ta institucija obvezna za vse člane Trgovskega gremija v Mariboru in ji bo s tem momentom zasigurana trdna podlaga.

TRGOVINA MED JUGOSLAVIJO IN HOLANDIJO

Poslanik dr. Stražnickij je obiskal dne 24. februarja t. l. trdsko živil C. Jamin v Rotterdamu (2500 delavcev, 300 prodajal v Holandiji). Tovarna izdeluje kekse, piškote in druge sladkarije. Poslanik je ob tej priliki opozoril na možnost dobav medu, orehov, jabolk, sliv, graha in moke iz Jugoslavije. Gospod Jamin je izjavil svojo pripravljenost, da bo upošteval jugoslovanske ponudbe, če bodo kvaliteta in cene iste kot pri drugih dobavnih trdkah.

Za preorientacijo v naši gospodarski politiki

Iz pomembnega govora Ivana Mohoriča v Narodni skupščini

Na seji Narodne skupščine je imel v sredo dopoldne narodni poslanec g. Ivan Mohorič v proračunski debati daljši govor. Izvajanjem g. Mohoriča, ki uživa glas našega najboljšega gospodarskega delavca, je sledila skupščina z napetim zanimanjem. Njegova temeljita izvajanja, podprta s stvarnimi argumenti in številkami, so ponovno potrjali aplavzi splošnega odobravanja. Po možnosti bomo v prihodnjih številkah našega lista priobčili njegov govor obširneje; danes naj zadostujejo le nekateri momenti.

Naša razprava o državnem proračunu se vrši letos pod pritiskom in devizo gospodarske krize. Od leta 1928 se pojavlja

v gospodarski politiki Evrope važen preokret.

Industrijske države so začele prehajati k agrarnemu protekcionizmu. Zenevska gospodarska konferenca je sprejela 1. 1927. resolucije, ki pa so ostale na papirju. Praksa in politika vseh držav sveta sta demantirali konferenco na vsej črti. Ponovni poskus iz leta 1929. za carinsko premirje se je zaključil s popolnim neuspehom in mesto premirja je nastopila

gospodarska vojna.

Pri nas pa smo bili v vsem času tega preokreta navdani z največjim optimizmom in naši proračuni ne le, da se niso prilagodili spremenjeni situaciji, marveč so še vedno naraščali. V še večji meri so naraščali tudi samoupravni, banovinski in občinski proračuni. Ko je nastopil 1. 1929 najjačji preokret na svetu, naše javne finance nanj niso bile pripravljene. Zato je za nas toliko težja situacija, zato je tudi naloga, pred katero sedaj stojimo, toliko večja in toliko bolj komplicirana. Lahko je reči: treba je ertati tri milijarde izdatkov. Toda državni proračun je živ organizem, državni zavodi so aparati, ki morajo varovati kontinuiteto, državna podjetja so mehanizmi, ki morajo precizno poslovati, da nam dajejo maksimum obče koristnih uslug in dobrin.

Finančnemu odboru je bil predložen za skoraj dve milijardi znižan proračun in vsak mora priznati, da je kraljevska vlada napravila pri kompresiji proračuna skrajne napore. Finančni odbor je imel nalogo nadaljevati delo štednje, da se po

možnosti še bolj zmanjša proračun. Zastavljena so mu bila tri načelna vprašanja:

1. ali je mogoče pri znižanju osebnih izdatkov iti še dalje,
2. ali je proračun v tej višini realno izvedljiv, in
3. ali je razbremenitev, ki jo proračun v tej svoji obliki nudi, zadostna, da olajša davčna bremena, ki težijo naše gospodarstvo.

Finančni odbor ni mogel z ozirom na veljavne zakone izvršiti znatnejših sprememb pri osebnih izdatkih. Omejil se je na redukcijo v materialnih izdatkih, kjer pride znižanje cen lahko do večje veljave, glede osebnih izdatkov pa je konstatiral, da se dajo nadaljnji prihranki v upravi doseči le na ta način, da se reformira javna uprava, da se odpravi dvojni tir tam, kjer se danes še v velikem obsegu pojavlja in zavira redno in ekspeditivno poslovanje ter povzroča nepotrebne stroške.

Pri razmotrivanju o realnosti proračuna je prevladalo v splošnem mnenje, da gospodarska kriza še ni dosegla svojega vrhunca in da je treba zaradi tega računati, da bodo davčni dohodki še bolj pahlji; zato je za ohranitev proračunskega ravnotežja potrebna skrajna cpeznost tudi v teku proračunskega leta, da ostanejo izdatki v sorazmerju z dohodki. Nihče danes ne more predvideti, kakšna presenečenja nam lahko prinese v zunanji trgovinski in politični situaciji bodoče leto. Situacija je nejasna, labilna in se lahko vsak dan spremeni.

Kar se tiče razbremenitve našega gospodarstva po novem proračunu, pa moram ugotoviti, da ni dovolj, ako se je pri razbremenitvi v prvi vrsti upošteval le kmečki stan.

Treba je voditi račun tudi o malem obrtniku, posebno pa o delavcu,

kateremu so se zaslužek in dohodki tekom zadnjega časa bistveno zmanjšali.

Bilanca in efekt dela finančnega odbora se ne more torej oceniti le s stališča številk prištedenih 140 milijonov, marveč je treba presojati pomen njegovega dela tudi z vidika predlogov, zahtev in odredb, ki jih je sprejel v svojih sklepih, predvsem glede reforme javne uprave, glede revizije upokojencev in spremembe politike o eks-

plaataciji državnih podjetij. V pooblastilih, ki jih vsebuje finančni zakon, je

določen obsežen program dela

za skoraj vse rešore. Izvršitev teh pooblastil ima biti nadaljnji korak pri štednji, s katero je treba prispevati k temu, da se bremena, ki težijo prebivalstvu, bistveno olajšajo. Vendar je vse to delo le prva etapa k onemu, kar nam je z ozirom na sedanjo gospodarsko krizo potrebno. Tu moramo stremeti predvsem po ojačenju domače delavnosti, ker bomo le na ta način vzdrževali davčne dohodke vsaj v oni višini, na kateri se danes nahajajo. V tem oziru vidimo

potrebo gospodarske orijentacije

ne le glede našega gospodarstva, marveč tudi glede naše trgovinske politike. Mi produciramo še danes mnogo predmetov, za katerih izvoz ne moremo najti zadostnih tržišč. Nasprotno uvažamo za stotine milijonov poljedelskih pridelkov, za katere imamo vse pogoje, da jih pridelamo doma. Ravno tako imamo industrijska podjetja, ki bi lahko v celoti krila potrebo mnogih industrijskih izdelkov, pa jih danes zaradi nezadostnih carin in iz drugih vzrokov uvažamo iz inozemstva. Tovarne stoje, imajo zmanjšan obrat, odpuščajo delavce in naša zlata zaloga deviz, za katero smo se morali zadolžiti v inozemstvu, odteka zopet v tujino. Tu je potrebna nujna odprava, tu je potrebna nujna korektura in preorijentacija.

Mi ne moremo voditi one liberalne politike, katero smo vodili do leta 1927,

ker so vse industrijske države srednje Evrope prešle k agrarnemu protekcionizmu in silijo tako tudi nas, da pospešimo industrijo, za katero imamo na domačih tržiščih dovolj predpogojev in zadosten konzum. V tem oziru pozdravljam, da je v novi obrtni zakon sprejeto posebno poglavje o

pospeševanju domače delavnosti,

da je tu končno jasno definiran pomen domače industrije, da ji je dana prednost pri javnih in državnih dobavah. Kolikvega pomena je vse to, vidimo najbolj, če pomislimo, da znašajo materialni izdatki državne uprave 3-16 milijarde dinarjev, materialni izdatki državnih gospodarskih podjetij pa 2-5 milijarde dinarjev, torej skupno 5-7 milijarde dinarjev. Če računamo, da lahko polovico te vsote krijemo doma, vidimo, kako potrebna je država kot naročevalec za našo industrijo in kot konzument za naše poljedelstvo.

Sedanji gospodarski položaj nam nujno diktira in imperativno zahteva od nas, da uredimo

uvoz iz inozemstva,

da ustvarimo razmere, v katerih bo zrastle delo v tuzemstvu, in v tem pravcu pozdravljam, da se prične s posojili zopet gradnja železniških prog, ki bodo prizadetim krajem dale možnost novega gospodarskega razvoja. Obžalujem le, da tudi Dravska banovina še ne pripada v letošnji program dela, dasi bi bila tudi železniška mreža v Dravski banovini nujno potrebna dopolnitve.

Angleška plačilna bilanca pasivna

Angleški trgovski urad priobčuje cenitev o angleški plačilni bilanci v preteklem letu 1931. Trgovska bilanca je zaključila preteklo leto z deficitom 411 mil. funtov napram 306 milijonom v letu 1930 in 38 milijonom v letu 1929. Nevidne postavke plačilne bilance so znašale v preteklem letu samo 301 mil. funtov proti 411 milijonom v letu 1930 in 484 milijonom v letu 1929. Preteklo leto zaključuje z deficitom plačilne bilance v znesku 110 milijonov funtov. Po revidiranih številkah za leto 1930 je bila plačilna bilanca tedaj z 28 milijoni funtov aktivna, v letu 1929 pa celo s 103 milijoni aktivna.

Med posameznimi nevidnimi postavkami so najbolj padli dohodki iz investicij v inozemstvu, in sicer od 250 mil. funtov v letu 1929 in 220 mil. funtov v letu 1930 na 165 mil. funtov v preteklem letu. Zgube iz plačilnih ustanov južnoameriških držav so vstavljene v bilanco z zneskom 1 mil. funtov. Dohodki iz plovbe so bili cenjeni leta 1929 na 130 milijonov funtov, leta 1930 na 105 milijonov, lani pa samo še na 80 milijonov funtov. Dohodki iz komisij in obresti, iz bančnih zavarovalnic in podobnih kupčij so padli od 65 mil. funtov v letu 1929 na 55 milijonov v letu 1930 in

Mnogo pritožb je slišati

proti previsoki carinski zaščiti.

Tu moram ugotoviti, da znaša povprečna obremenitev uvoženega blaga po uradni statistiki 20 odstotkov, kar z ozirom na našo mlado industrijo nikakor ni pretirano. V naši produkciji je nastopilo stanje, da se cene, ki jih dobiva poljedelec za svoje pridelke, ne krijejo več s produkcijskimi stroški. To se je pojavilo najprej pri hmelju, pozneje pri žitu, nato je sledilo vino, živina, opij itd. Zahtevana je bila intervencija države, da bi se z višjimi cenami, odnosno z izvoznimi premijami krilo produkcijske stroške. Brez dvoma je dolžnost državne zajednice, da tu pomaga, toda tudi vsaka pomoč ima svoje meje. Vprašanje je, kje najti sredstva za take dalekosežne in drage intervencije. Nastane pa še drugo vprašanje. Če se pomaga poljedelstvu, ki prideluje žito, s kakšno pravico bi se moglo odkloniti podporo, ki jo zahteva živinorejec, hmeljar, vinogradnik itd. Jasno pa je, da za vse to nimamo dovoljnih sredstev in da jih naše finance sploh ne bi premogle. Že sam žitni režim daje dovolj jasnega vzgled, da je na primer zaradi podpore poljedelcev dunavske banovine obremenjena vsa država z davkom na kruh, ki presega vsoto 350 milijonov Din. Prav gotovo je popolnoma upravičen predlog, da se ta režim takoj ukine, da se s tem obremenitvijo omogoči pocenitev kruha na zdravih normalnih razmerah cen žita in da se v sedanjem splošnem osiromašenju, ki je nastopilo v tako velikem obsegu, olajša prehrana pasivnih krajev.

Glede trošarinske politike

moram ugotoviti, da obremenitev posameznih predmetov ne sme presegati njihove konzumne sposobnosti, ki je v zdajšnjem času bistveno padla. Trošarina ne sme biti prohibitivna, ker to ni v interesu fiskusa niti v interesu producentov. Danes obstoja veliko nesorazmerje v obremenitvi in od gotove strani se zahtevajo izjeme, ki bi lahko prevrnile ves trošarinski sistem. Pojačanje domače delavnosti ni potrebno samo iz socialnopolitičnih razlogov, da se preskrbi delo množicam iz inozemstva se vračajočih rojakov ter višku prebivalstva, ki dohaja z vasi v industrijske kraje in mesta, marveč tudi, ker ni mogoče nadaljevati dosedanje politike zadolževanja. Ne smemo pozabiti, da je narasla anuiteta za dolge v zadnjih dveh letih za cele pol milijarde in da je dosegla sedaj že vsoto, ki je enaka donosu direktnih davkov.

Znižanje proračuna je prvi korak v izvajanju politike proklamacije, s katero smo šli 8. novembra v volitve in s katero smo prišli v Narodno skupščino. Temu koraku morajo sedaj v teku let na osnovi pooblastil finančnega zakona, na podlagi že sprejetih in novih zakonov, ki jih bo še treba predložiti Narodni skupščini, slediti nadaljnji ukrepi, da se naše gospodarstvo čim bolj obvaruje pred udarci svetovne gospodarske krize ter da se omogoči, da s čim manjšimi žrtvami prebrodimo sedanje težke čase.

na samo 30 milijonov v letu 1931. Dohodki vlade iz inozemstva so nazadovali od 19 na 16 mil. funtov (leta 1929 še 24). Manjši dohodki v reparacijah v drugi polovici preteklega leta kot posledica Hooverjevega načrta so bili pa bistveno izenačeni vsled ustavitve angleških plačil Združenim državam. Plačilna bilanca Anglije v preteklem letu se zaključuje torej z deficitom 110 milijonov funtov.

Nova sladkorna tvornica v Smederevu

Znani češki industrijalec Laslo je ponudil v družbi s še nekimi drugimi češkimi industrijalcem Savezu srpskih zemljoradničkih zadruga kredit v iznosu 120.000.000 dinarjev v svrhu ustanovitve nove sladkorne tvornice v Smederevu, ki bi bila ena največjih v Jugoslaviji sploh. Posebnost tvornice je ta, da bo organizirana na združni podlagi; baje se je ta sistem v Češkoslovaški zelo dobro obnesel. Zadruga bodo kupovale peso od svojih članov, katerim bodo pozneje prodajale sladkor.

Priprave za ustanovitev tvornice so že popolnoma končane, čaka se le na odobrenje ministrstva industrije in trgovine. V tvornici bo našlo zaposlenje veliko število delavcev ter bo tako nekoliko pomagano tudi pri lajšanju bede brezposelnih.

Padanje naše zunanje trgovine

Zmanjšanje uvoza in izvoza — Pasivnost v januarju znatno zmanjšana

Po podatkih generalne direkcije carin je naš izvoz v januarju nadalje hudo nazadovale; znašal je po količini 187.521 ton nasproti 254.749 in 422.180 tonam v januarju 1931 in 1930, po vrednosti pa 218,3 milijona Din nasproti 348,1 in 616,2 milijona Din v januarju 1931 odnosno 1930. V primeri z januarjem preteklega leta je naš izvoz po količini padel za 26,4% v primeri z januarjem 1930 pa znaša padec po količini 56%. Po vrednosti je naš izvoz nasproti januarju 1931 nazadovale za 43,2%, nasproti januarju 1930 pa za 65%.

Zmanjšanje izvoza pa ni povzročilo občutnejšega poslabšanja trgovinske bilance, kajti tudi naš uvoz se je v januarju nadalje znatno skrčil. Znašal je namreč le 55,310 ton (januarja 1931. 89.153 ton; januarja 1930 119.270 ton) v vrednosti 228,2 milijona Din; v istem mesecu l. 1931. je znašal uvoz še 410,3 milijona Din, v istem mesecu l. 1930. pa 560,9 milijona Din.

Naša trgovinska bilanca je bila v januarju pasivna le za 9,9 milijona Din, dočim je bila v lanskem januarju pasivna za 26,2 milijona Din. Gibanje naše trgovinske bilance v zadnjih mesecih je bilo naslednje (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	
oktober 1930	387,3	393,0	— 5,7
november 1930	349,4	308,5	+ 40,9
december 1930	382,1	297,9	+ 84,2
januar 1932	218,3	228,2	— 9,9

Pomudbe, poupraševanja

G. DARATOS & Co., PATRAS, Grčija se zanima za zastopstvo naših solidnih lesnih tvrdk za Grčijo zlasti tudi za upogojno pčistivo.

JOVANOVIĆ MILAN ing. agronom, BEOGRAD-BANJICA, Poštanski pregradal 311, se zanima za nakup tankih desk od 2 do 3-50 mm debeline, ki se uporabljajo za izdelovanje škatelej za kolomaz. Piše naj se tvrdki neposredno.

Iz naših organizacij

DRUŠTVO TRGOSKIH POTNIKOV IN ZASTOPNIKOV V LJUBLJANI

ima

VIII. letni redni občni zbor

v soboto, na dan 19. marca 1932 ob pol 9. uri dopoldne v veliki dvorani »Trgovskega doma« ob Gregorčičevi cesti.

Dnevni red:

1. Otvoritev in poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo revizorjev.
5. Volitev novega odbora (predsednika, predsednika razsodišča in 9 odbornikov).
6. Volitev dveh preglednikov računov.
7. Določitev članskih prispevkov.
8. Samostojni predlogi.
9. Slučajnosti.

NB. Občni zbor je sklepčen, kadar je prisotnih vsaj tretjina vseh rednih članov. Ako občni zbor ni sklepčen ob napovedani uri, se vrši pol ure nato drugi občni zbor na istem mestu in z istim dnevnim redom ter je sklepčen pri vsakem številu članov.

Morebitne samostojne predloge je treba glasom društvenih pravil § 16. točka e) naznaniti odboru najmanj 5 dni pred občnim zborom in jih mora podpirati vsaj pet rednih članov.

Ustanovni in častni člani imajo na občnem zboru le posvetovalen glas.

K polnoštevilni udeležbi vabi

Odbor.

Že v 24 urah barva, plesira in ke. mlčno snaži obleke, klobuke itd.

Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Smrtna kosa. Veletrgovca in industrijca v Kranju g. Antona Adamiča je zadela velika nesreča. Umrl mu je sin Miloš, stud. srednje tehniške šole. Za dobrim Milošem žaluje globoko družina in številni prijatelji. — Naše iskreno sožalje.

Po svetu

Jugoškoda d. d. v Beogradu bo naslov nove družbe, ustanovljene z glavnico 1 milijon Din, ki se bo pečala s prodajo škodovih izdelkov in z zastopstvom drugih čslov. eksportnih tvrdk.

Zunanja trgovina Jugoslavije v letošnjem januarju je bila sledeča: izvoz 188.000 ton in 218 milijonov Din (lani 255.000 in 384 milijonov); uvoz 55.000 ton in 228 milijonov ton (89.000 in 410 milijonov).

Izvoz iz Jugoslavije v Grčijo izkazuje v preteklem letu 424 milijonov drahem, izvoz iz Grčije v Jugoslavijo pa samo 31 milijonov drahem; v tej relaciji smo bili torej visoko aktivni.

O živinoreji v Jugoslaviji je izdal Zavod za pospeševanje zunanje trgovine 48 strani močno brošuro, ki obravnava na podlagi številnih statističnih podatkov govedorejo, prašičerejo, konjerejo, ovčerejo in kozjerejo Jugoslavije, nadalje izvoz klavniških produktov itd. Eksporterjem je brošura prav potrebna.

Poljska je prekosila Anglijo v izvozu premoga v Skandinavijo; angleški izvoz v skandinavske dežele v letih 1929, 1930 in 1931 je znašal 6,4, 5,3 in 3,6 mil. ton, poljski pa 5,4, 4,8 in 6,9 mil. ton.

Poraba vina v Češkoslovaški je bila v preteklem letu s 510.000 hektolitri za 11 odstotkov večja kot v letu 1930; obratno je pa padla prodaja sadnih sokov od 74,7 na 62,7 tisoč hektolitrov.

Nemška industrija steklenic zaznamuje izreden padec prodaje; leta 1930 je bilo prodanih 296 milijonov steklenic, lani pa samo še 168 milijonov, kar je le 26 odstotkov kapacitete, ki premore 640 milijonov steklenic.

Borzne pristojbine v Berlinu bodo znižane za 20 odstotkov; tako je sklenila Berlinska zbornica za TOI.

Število brezposelnih v Franciji, ki so uradno podpirani, je naraslo na 283.000. Lani ob tem času jih je bilo 36.000.

Hiše na Dunaju so v zadnjem času v ceni znatno padle; vseeno je pa malo nakupovalcev.

Avstralija je odpravila uvozne prepovedi za 43 blagovnih vrst, med njimi pivo, cigarete, nekaj poljedelskih strojev, itd.

Dividenda Nemške države banke bo kot lani 12-odstotna. Otok bankovcev v Nemčiji je bil po zadnjem izkazu banke od 23. febr. v znesku 4003 mil. mark krit v zlatu in devizah s 26,9 odstotki (teden prej 25,8 odstotkov).

The Imperial Bank of India je znižala obrestno mero od 7 na 6 odstotkov. Sedemodstotna obrestna mera je bila v veljavi samo par tednov, od 14. jan. t. l. dalje.

Cene bombaža so v zadnjem času narasle. Izvršilo se je mnogo večjih nakupov. Z Japonsko se vršijo pogajanja glede nakupa 1.500.000 bal bombaža.

Pirellijevi dve družbi izplačujeta po 10-odstotno dividendo (lani 12 in 11 odstotkov).

Izvoz perotnine iz Ogrske je narasel od leta 1930 do leta 1931 po teži od 378.000 na 834.000 met. stotov, torej za več kot 100 odstotkov, po vrednosti je pa padel od 83,4 na 75,5 milijonov pengö, za več kot 10 odstotkov.

Tezavirani dolarji se vračajo v obtok nazaj, pravi predsednik Hoover, in sicer na teden okoli 20 milijonov dolarjev.

Sladkor v Rusiji je bil te dni podražen za 50 odstotkov in stane 1 kg kristalnega sladkorja 26 dinarjev, 1 kg sladkorja v kockah pa 27 dinarjev. A to velja le za državne prodajalne, v prostem prometu so cene znatno višje.

Poljska banka razdeljuje 12 odstotno dividendo proti 15 odstotkom v preteklem letu.

10 odstotna uvozna carina na umetnine v Angliji ne velja za one umetnine, ki so nad 100 let stare.

Delovne mezde na Dunaju so se dvignile od leta 1927 do leta 1928 za 11,8%, od 1928 do 1929 za 4,6%, a od 1929 do 1930 so padle za 3 in od 1930 do 1931 za 9,5%.

Britansko-ogrška banka v Budimpešti bo iz čistega dobička v znesku 1.750.000 pengö izplačala 5 odstotno dividendo.

Češkoslovaška Narodna banka poroča, da je bilo njeno zlato kritje 31. decembra leta 1930 46,7 odstotno, 31. decembra 1931 pa 31,6 odstotno.

Banca d'Italia bo po poročilu iz Rima izplačala dividendo 60 lir.

Kako skrbe države za zaščito lastnih produktov?

»La propriété industrielle« (Zaščita industrijske svojine) prinaša po »Presse associée« poročilo o koraku, ki ga je podvzela francoska vlada v svrhu zaščite domače porcelanske industrije; v tem poročilu pravi med drugim:

Francija je podpisala posebno pogodbo z Nemčijo in Češkoslovaško, ki naj regulira uvoz tujega porcelana v Francijo ter prepreči škodljivo konkurenco domačim produktom. V parlamentu pa je bil sprejet poseben zakon, ki določa, da morajo nositi vsi porcelanasti izdelki, fajanse in keramični predmeti, ki se uvažajo v Francijo žig tvornice in vedno tudi označbo »made in ...« (označba države porekla v francosčini).

Ob tej priliki je izjavil narodni poslanec iz Haute-Vienne G. Basset, da je to določbo sprejel parlament zato, ker isto zahtevajo nekatere druge države (U. S. A., Kanada itd.) za uvoz francoskih izdelkov. Ta predpis naj služi predvsem zaščiti domače industrije, v drugi vrsti naj pa tudi daja kupcu možnost, da vé, čigave produkte kupuje ter da je njegova dolžnost kupovati predvsem domače produkte. Zlorabe na škodo domače porcelanske industrije gredo tako daleč, da izdeluje Amerika porcelan pod francosko znamko »Limoges China Severing« ter ga celo prodaja v Franciji kot francoski izdelek; baš žig porekla pa naj take zlorabe v bodoče prepreči.

TEDEN LJUBLJANSKI BORZI

Posebno poročilo Trgovskega lista

Devizno tržišče

Tendenca čvrstejša.
Promet Din 10.635.105-29.

Devizna kupčija se je tudi v minulem tednu razvijala v normalnem tempu in je bil na poedinih borznih dnevih dosežen skupni promet od enega in tričetrt do dva in tričetrt milijona dinarjev kot je razvidno iz naslednje tabele:

22. februarja Din 1.954.592-44 Newyork-Berlin
23. februarja Din 2.704.201-69 Praga-London
24. februarja Din 2.014.671-94 Curih-Italija
25. februarja Din 1.724.215-51 London-Newyork
26. februarja Din 2.237.423-71 London-Italija
Največji dnevni devizni promet izkazuje torkov, najmanjši pa četrtekov borzni sestanek, dočim so na posameznih dnevih prevladovali zaključki v Londonu, Italiji, Curihu in deloma Newyorku.

Od skupnega prometa v pretečenem tednu je bilo samo s posredovanjem Narodne banke perfektuirano zaključkov za približno devet milijonov dinarjev med drugim največ Londona (2-233 milj. Din), Praga (1-654 milj. Din), Curiha (1-569 milj. dinarjev), Trsta (1-291 milj. Din) in Newyorka (1-273 milj. Din.), dokaj manje Berlina (za 897 tisoč dinarjev), pa malenkost Pariza ter Amsterdama.

Nasprotno so bili v privatnem blagu največji zaključki v Parizu (460 tisoč Din), Trstu (572 tisoč Din) in le deloma v Londonu (242.000 Din), Newyorku (266.000 Din).

V primeri s prometom predzadnjega tedna (številke v oklepajih) je bil tekom prejšnjega tedna zabeležen v poedinih devizah naslednji skupni promet (vse v milijonih dinarjev): London 2-475 (0-432), Trst 1-863 (1-439), Praga 1-664 (2-984), Curih 1-618 (1-409), Newyork 1-539 (2-542), Berlin 0-904 (1-159), Pariz 0-522 (0-159), Bruselj 0-039 (0) in slednjič Amsterdam 0-011 (0-073).

Skupni dosednji devizni promet v mesecu februarju znaša 41 milijonov dinarjev in če prištejemo k temu še ponedeljkov promet (29. febr.) v iznosu 2-183 milj. dinarjev, ugotovimo totalni mesečni promet od preko 48-182 milj. Din napram 63-894 v letu 1931 (in 67-279 milj. Din v letu 1930). Nazadovanje deviznega prometa je torej v primeri z lanskim v tem času občutno, ne pa v taki meri kot meseca jan.

Tekom prošlega tedna so zabeležile malone vse devize, s kojimi se na tukajšnji borzi trguje, viden porast svojih tečajev, izvzemši Amsterdama, ki je od ponedeljka na petek popustil skoro za dve točki. Izmed vseh deviz je začrtal Berlin poleg Newyorka še največjo tečajno razliko in sicer je od ponedeljka na petek okrepil svoj tečaj za preko šest poenov kakor je navedeno v sledeči tabeli:

Devize:	Dne 22. februarja 1932 najnižji Din	najvišji Din
Amsterdam	2271-16	2282-52
Berlin	1330-22	1341-02
Bruselj	789-43	786-37
Curih	1095-35	1101-35
London	193-48	195-08
Newyork kabel	5613-44	5641-70
Newyork	5591-44	5619-70
Pariz	221-30	222-42
Praga	166-—	166-86
Trst	291-57	293-97
Devize:	Dne 26. februarja 1932 najnižji Din	najvišji Din
Amsterdam	2269-92	2281-28
Berlin	1336-35	1347-15
Bruselj	783-74	787-68
Curih	1096-15	1101-65
London	195-79	197-39
Newyork kabel	—	—
Newyork	5602-54	5630-80
Pariz	221-58	222-70
Praga	166-60	167-46
Trst	291-98	294-38

Notie ostalih deviz ni bilo.

Efektno tržišče

Tendenca še vedno mlačna

Notice industrijskih papirjev so ostale tudi v minulem tednu brez izprememb in je bila Kranjska industrijska družba zaključena v sredo 24. februarja po 300 Din.

V Blairovih posojilih ni bilo prometa; 8% drž. posojilo je bilo nudeno na sredinem borznem sestanku (24. febr.) po 54-50, a na vseh ostalih borznih dnevih po 55—, medtem ko je beležila ponudba v 7% Blairu po 47-50 dne 22., 23. in 24. februarja in na zadnjih dveh borznih sestankih po 48—.

Lesno tržišče

Tendenca še vedno slaba

Kakor je razvidno iz informativnih povpraševanj, ki prihajajo iz Italije, so skladišča v Italiji — kar se tiče stavbenega lesa, osobito tramov — zelo izčrpana; kljub pomanjkanju blaga pa se cene ne morejo okrepiti. Vsled pomanjkanja gotovine in zbog splošne krize se italijanski trgovci ne morejo odločiti, da bi kompletirali svoje zaloge. Bukovina se išče tako parjena kakor surova, obrobjena in neobrobljena. Vsled zelo zmanjšane produkcije in bukovini pa se suho blago le težko dobi. V hrastovini dela Slavonija vsled boljšega lesa veliko konkurenco. Pretečeni teden je bil na tukajšnji borzi prodan en vagon javorja v I. II. kakovosti, suho blago, dva vagona mecesnovih desk in en vagon bukovinih plohov. V drvah in oglju ni nobenih izprememb.

Povpraševanja:

400 m³ madrierov, smreka, jelka, monte. 220/75 mm. od 3 do 8 m dolžine (od 33 do 33 cm) in to: ca. 50% od 3, 4, 5, 6 m; ca. 40% od 3-33 do 5-66 in 7-08 m; ca. 10% od 6-33 do 7-66 m. — 150 m³ madrierov, IV. kvalitete 220/75 mm. od 3 do 8 m. — 100 m³ madrierov, 218/74 mm. I. II. III. od 3 do 8 m. stopnjevanje po 33 cm; 40 m³ madrierov, 218/74 mm. IV. od 3 do 8 m. stopnjevanje po 33 cm; 20 m³ desk, 24 mm. od 2 do 3-75 m. stopnjevanje od 25 do 25 cm; 20 m³ desk, 24 mm. od 4 m. od 17 do 36 cm (francoske širine); 20 m³ desk, 24 mm. od 4 m. ozko, od 8 do 16 cm. — 100 m³ desk, 24 mm. I. II. III. 4 m. od 17 do 38 cm, media 27 cm (francoske širine); 20 m³ desk, 24 mm. monte, 4 m. ozko 8 do 16 cm; 80 m³ desk, 18 mm. I. II. III. 4 m. od 17 do 36 cm, media 25 cm (francoske širine); 30 m³ šklure, 12 mm. I. II. III. monte, 4 m. od 17 do 30 cm (francoske širine); 40 m³ tramov, 220×220 do 300×300, od 8 do 12 m (od 50—50 cm); 60 m³ letev, 24 in 28 mm. monte, od 2 do 4 m. stopnjevanje po 50 cm, vezano po 25 in 16 kom.; 20 m³ letev, 6×24 mm. od 1½ do 4 m. stopnjevanje po 50 cm, vezano po 72 kom. — Fob Sušak (pod brod).

1 vagon borovih desk, 50, 60 mm. I. II.; 1 vagon mecesnovih desk, 18, 40, 50, 60 mm. I. II. — Franko vagon nakladalna postaja.

1 vagon bukovih subij, I. II. III. 4/4, v dolžinah 3-20, 4 in 5 m. Cena franko vagon Sušak pristanišče.

Tečaj 2. marca 1932.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2276-43	2287-79
Berlin 100 M	1342-57	1353-37
Bruselj 100 belg	787-27	791-21
Budimpešta 100 pengö	—	—
Curih 100 fr.	1094-95	1100-45
London 1 funt	196-73	198-33
Newyork 100 dol., kabel	—	—
Newyork 100 dolarjev	5630-74	5659-—
Pariz 100 fr.	222-38	223-50
Praga 100 kron	167-61	168-37
Stockholm 100 šved. kr	—	—
Trst 100 lir	292-70	295-10

Oglašajte

v »Trgovskem listu«!

Poizku synthese svetovne gospodarske krize

„Vezano“ ali „nevezano“ gospodarstvo?

Napisal advokat dr. Egon Starč.

(Nadaljevnje.)

Tako daleč je prišlo, da je marsikje in tako faktično tudi pri nas se moral uvesti vsaj na krajšo dobo bančni moratorij.

Bankarstvo in posojilništvo pa danes ni zgrajeno samo na narodnih temeljih, temveč stoji v vzajemni mednarodni zvezi.

Ko je nastala kriza zaupanja napram mnogim bankam in napram mnogim financam in celemu gospodarstvu nekaterih držav — nezaupanje, ki je bilo še pomnoženo vsled politične negotovosti in nejasnosti v nekaterih državah, tedaj je nastala **trumoma selitev inozemskih kapitalov** iz teh držav, kjer je nastala kriza zaupanja (triindvajseti vzrok).

In tako je nastala najobčutnejša — **valutna kriza** (štiriindvajseti vzrok). Ta ogromna selitev kapitala iz ene države v drugo pa je pričela ogroziti stabilizacijo posebno denarnih veljav nekaterih držav, v katerih je bilo investiranih premnogo inozemskih, posebno kratkodobnih kapitalov, sosebno v Nemčiji, Avstriji, Madžarski, v nekaterih državah južne Amerike itd., kakor je vsem znano.

Odplačilo inozemskih dolgov je mogoče na tri načine: bodisi z blagom, z delom in službami ali z drugimi vrednotami ali pa končno z zlatom ali devizami.

Odplačilo z blagom ni bilo mogoče, kajti vsled krize nezaupanja so bili odlivi tujih kapitalov silno mogočni in prenatrjeni, na drugi strani pa so se tuje države s pomočjo carinske zaščite in drugače branile uvozu tujega blaga; z delom ali drugimi vrednotami tudi ne, tako da je bilo mogoče odplačilo inozemskih dolgov samo z zlatom in devizami.

Tu imam v mislih posebno dolgove privatnega gospodarstva v posameznih državah, kateri so bili tako veliki, da državne banke niso bile v stanju, da bi dobavile primerno zlato in devize, vsled česar so vsled silnega odtoka deviz bili podkopani temelji denarnih veljav.

In tako je nastala nova velika kriza, **takozvani problem transfera** ali kriza prenosa velikih denarnih zneskov iz države v državo (petindvajseti vzrok).

Tuje devize so se pričele dvigati in nastala je nevarnost za padec domače valute.

Tam pa, kjer ni stabilizirane denarne veljave, nastane v vrstah prebivalstva strah premoženjskih zgub. In tako je v marsikateri državi prebivalstvo na enkrat pričelo celo zapuščati denar in svoje premoženje vlagati v zemljišča, v nepremičnine itd.

Pri nas se je v prvi vrsti opazilo, da je prebivalstvo pričelo dvigati vloge in jih doma tesavrirati.

Ne glede na to, da ima posebno francoska in švicarska narodna banka velik zlati **zaklad**, so pa pri teh bankah, posebno v Švici, vloženi veliki zlati zakladi iz inozemstva, tako da v Švici kritje z zlatom presega obtok bankovcev ter je že dosseglo kritje rekordno število 105% ali še več.

Ko enkrat nastanejo normalne razmere, nastane pač vprašanje, kaj bode Švica storila in v kakem položaju se bode nahajala, ko bodo inozemci pričeli dvigati tam vložene velike zlate zaklade?

Medtem ko je v letu 1930 najmarkantnejši pojav krize bil **nepričakovani in ostri padec cen**, okrog katerega se je tedaj osredotočila glavna pozornost gospodarskega sveta, bodisi teoretičnega ali praktičnega, je karakteristikon letta 1931 v prvi vrsti **panika — kriza nezaupanja** vsakega proti vsakemu ter v zvezi z njo silne težave finančnega kredita in valutarne naravi.

Današnja kriza je kriza v samih temeljih vsega gospodarskega življenja, kajti kriza je tako velika, globoka in komplicirana, da je zajela takorekoč vse panoge modernega gospodarskega dela in da so posledice v marsikaterih državah naravnost katastrofalne.

Pri tem se je seveda pokazalo, da so najmanj odporne one države, čijih temelji so zgrajeni na **trhlih gmočnih in moralnih tleh** in ki so bile oslabiljene z inflacijo.

Tako je takoj spomladi leta 1931 prišlo k polomu Avstrijskega Kreditanstalt-a na Dunaju. Madžarske in druge banke v Srednji Evropi so prišle v velike nepravilne in za njimi je ustavila plačilo Danat-bank v

Berlinu in v zvezi s tem je sama Nemčija v poletju oglasila svojo plačilno insolenco.

Leta 1929 je povsod bila obrestna mera izredno visoka, v oktobru leta 1929 pa je nastal na borzi v Newyorku **prvi veliki borzni krah** (šestindvajseti vzrok), ki je povzročil špekulaciji ogromne zgube.

Od tedaj dalje pa je do spomladi leta 1931 obrestna mera pričela padati.

Po ustavitvi plačil Kreditanstalt-a na Dunaju in Amsterbank v Holandski je v tej dobi negotovosti na enkrat Nemčija z Avstrijo presenetila svet z načrtom carinske Unije.

To dejstvo je imelo učinek, da je nastal ogromni odliv kapitala iz Avstrije in Nemčije, ki se je obrnil v inozemstvo.

Inozemski upniki so v kratkem času pol leta od svojih kratkoročnih vlog **30 do 50 odstotkov** svojih vlog dvignili in tako je morala v prvem polletju 1931 Nemčija od teh kratkoročnih kreditov 2 do 3 milijarde mark izplačati v inozemstvo.

Darmstadter in National bank v Berlinu ali kratko Danatbank je ustavila vsled tega plačila.

Nemčija je bila primorana izdajati nujne »Notverordnungen« ter je glede kratkoročnih kreditov sklenila s svojimi inozemskimi upniki takozvani »Stillhalteabkommen«, s katerim dogovorom se je posrečilo Nemčiji glede odplačila nadaljnjih 5-7 milijard nemških mark doseči od prizadetih držav upne ponovni odlog za sedaj do februarja 1933.

K temu je pristopilo v Nemčiji še **vprašanje plačila reparacij** (sedemindvajseti vzrok). Nemčija ima danes samo 11¼ milijard nemških mark notranjega državnega posojila, kajti s svojedobno inflacijo je Nemčija svoja posojila z ničvrednimi papirji odplačala, seveda za visoko ceno silne depavperacije svojega številnega srednjega stanu.

Razen tega ima Nemčija ne glede na privatne inozemske dolgove, ki se cenijo z zneskom 23 milijard nemških mark, na podlagi Joungplana še plačati politične dolgove v dobi 58 let, in sicer 111 milijard nemških mark, od katerih odpade 85 milijard na plačilo internacionalnih dolgov, 26 milijard pa iz naslova netoodškodnine.

Znano je, da odklanja Nemčija plačilo svojih obveznosti, češ da je povsem plačila nemogoča.

Do prilične enake situacije prišli sta tedaj tudi Avstrija in Madžarska.

Ko je na svetovnem gospodarskem trgu nastalo že neko pomirjenje, pa je nastalo novo razburjenje **vsled nepretrganega odliva zlata in deviz iz Anglije** (osemindvajseti vzrok).

Proti temu odlivu ni bilo pomoči niti s posojili niti z zvišanjem diskonta in ko se je domači in tuji kapital pričel preseljevati iz Anglije v tujino, tedaj se je Anglija odločila dne 21. septembra 1931 opustiti zlato denarno veljavo.

Anglija je s tem napravila korak, na katerega moramo obrniti posebno pozornost!

Enaki razlogi, kateri so privedli Anglijo do tega, da je mogla opustiti zlato pariteto, branijo Nemčiji in tudi drugim državam dolžnicam, da se z zobmi in pestjo **branijo** vsake tudi najmanjše inflacije.

Anglija je spoznala, da bi nadaljno tehnično vzdrževanje ravnovesja pri tedanji situaciji ji prišlo zelo drago.

Anglija je namreč imela in ima velike kratkoročne dolgove.

Toda te velike plačilne obveznosti pa ima izpolniti v lastni valuti v funtih.

Tudi Nemčija in druge države imajo enake ali še večje plačilne obveznosti, toda z razliko, da imajo te plačilne obveznosti izpolniti v tuji inozemski valuti.

Jasno je torej, da je Angliji to breme plačila svojih velikih kratkodobnih obveznosti pri tedanjem stanju funta, enakemu zlati pariteti, bilo pretežko in da si je to breme olajšala s tem, da je opustila zlato denarno veljavo, na drugi strani pa bi državam dolžnicam, ki dolgujejo velika inozemska posojila v tujih valutah inflacija povečala to breme v nepredvideni in neznojni meri.

Anglija je mogla nadalje riskirati, da opusti začasno zlato standard, saj angle-

sko prebivalstvo še ni poizkusilo nikake inflacije.

S tem, da je funt padel, bo torej Anglija zamogla svoje dolgove na prav ceneni način plačati.

Pri tem seveda lahko Anglija računa tudi z dejstvom, da bode nastalo povpraševanje po funtih od strani dolžnikov za vrnitev dolgoročnih posojil, ki jih je Anglija dala svojim dolžnikom v funtih.

Seveda je naravno, da znižanje veljave funta pospešuje tudi eksport.

Anglija je bila v položaju riskirati znižanje svoje valute tudi radi tega, ker radi danega bogastva in dane gospodarske sile države lahko računa z dejstvom, da funt ne bode neprenehoma padal, temveč da se bode njegov padec ustavil, da celo, da se bode kurs funta z ozirom na navedena dejstva v daljši bodočnosti zopet popravil.

S padcem funta je dosegla svetovna kriza vrhunec (devetindvajseti vzrok). V krizo so prišle tudi denarne veljave severnih držav kot Švedske, Norveške, Danske in Finske, ki so z Anglijo v ozki gospodarski zvezi.

Nezdrava psihoza se je vsled tega povsod stopnjevala. Govorilo se je že celo o pričetku krize dolarja. Amerikanska vlada skuša ne po metodah inflacije, kakor jo mi poznamo, doseči zvišanje velenakupnih cen, kajti z zvišanjem cen bi se po mnenju narodno gospodarskih teoretikov in praktikov zamoglo v najzidatnejši meri odpraviti svetovno krizo. Amerikanski vladi se gre torej v prvi vrsti znižati deflacijo in na ta način doseči zvišanje cen. V okviru predložene članka bi seglo predaleč obširneje pisati o tem poskusu ameriške vlade. Bodočnost bode pokazala, v koliko se bodo nade ameriške vlade izpolnile.

Mednarodna posojila so na borzah globoko padla in povsod izdajajo vse države ostre devizne naredbe.

Povsod je končno nastopilo razdobje najbrezobzirnejših carinskih zaščit, ki naj varujejo denarno veljavo pred padcem, domači trg pred uvozom tujega blaga in ki naj zagotove državam potrebne finančne virov.

V slučaju, da bi se pričela zopet inflacija v Nemčiji ali v drugih državah dolžnicah ali pa tudi pri nas, potem pa po mojem mnenju kurz nemške marke in kurz dinarja ne bo mogče več vzdržati na kaki primerni višini, temveč je dana nevarnost katastrofalne inflacije in padca!

Pokojni finančni minister češkoslovaške republike dr. Rašin je v svoji knjigi: »Financi a gospodarska politika« ter v svojih številnih govorih in člankih opisal gospodarske zle in težke posledice inflacije; zmanjšanje vrednosti, zvišanje dohodkov, zvišanje draginje, zvišanje življenske mere itd.

Z veseljem in zadovoljstvom torej smemo pozdraviti dejstvo, da je naša državna uprava in naš parlament v odgovoru na adresu kralja s posebnim poudarkom podčrtal zahtevo, da je treba za vsako ceno vzdržati stabilnost narodnega noveca, ki je hrbtnica konsolidiranega gospodarstva.

Ne smemo pri tem pozabiti na dejstvo, da naša država samo za odplačevanje obresti in anuitet svojih predvsem inozemskih dolgov potrebuje letno za nas ogromno vsoto preko 1½ milijarde dinarjev, ki v slučaju inflacije postanejo za nas neznesno breme.

Ogniti se za vsako ceno inflacije je naravno življenski cilj držav dolžnic.

Dovolj je svoječasnega papirnatega bogastva!

Vse te razne vseobče in specialne krize je svet v zadnjih letih preživel in jih preživlja.

Cel svet je na enkrat iz ravnovesja in to ne samo iz vseobčega gospodarskega ravnovesja, temveč tudi iz ravnovesja produkcije, potrebe, cen in prometa, končno pa tudi iz finančnega in kreditnega ravnovesja, predvsem pa iz duševnega ravnovesja, katero tvori podlago miru in zaupanja.

(Dalje prihodnjič.)

Avstrijski izvoz in njeni sosedi

V beograjski »Pravdi« piše Danubiensis članek pod tem naslovom, iz katerega posnemamo:

Avstrijska vlada je pred kratkim sporočila velesilam, da »formalna potreba« zahteva, da se omogoči čim večji izvoz njenih industrijskih proizvodov v sosednje države.

Če upoštevamo sedanji politični položaj v Avstriji, kjer ima sedanja vlada dr. Burescha večino komaj treh glasov ter da se nahajajo v vladi osebe, katere ne simpatizirajo s kakršnim koli zblizanjem s sosednjimi državami tedaj vidimo, da imajo te izjave dr. Bureschove vlade dosti globlji pomen kakor pa to izgleda. Zahteva dr. Burescha po povečanju avstrijskega industrijskega izvoza pač pomeni isto kakor zahteva po avstrijsko-nemški carinski uniji oziroma cilj, ki jih je ta unija imela namen zasledovati. V tej avstrijski zahtevi je treba namreč iskati analogije s skorajšnjo zahtevo Nemčije po tem, da se vprašanje reparacij podredi njenim privatnim obvezam in kratkoročnim kreditom. Razlika obstoja le v tem, da je treba zamenjati nemške kratkoročne kredite z milijardnimi izgubami avstrijskega Credit-Anstalta.

Da bi se namreč uredile zahteve inozemskih upnikov, ki jih imajo napram Credit-Anstaltu in da ne bi pri tem nič trpel avstrijski šiling, zato predlaga sedaj avstrijska vlada naj bi vse te države upnice s povečanim uvozom avstrijskih industrijskih produktov krile svoje terjatve. S tem hoče avstrijska vlada vrhu vsega še doseči, da bi se avstrijski industriji zopet odstopili krediti, ki jih je imela pri tem zavodu na eni strani in na drugi strani, da bi avstrijska industrija mogla zopet podpirati slične heimwehrovske prevrate, kakor je bil zadnji na Štajerskem.

Kar nas najbolj zanima pri vsem pa je to, da pomeni zahteva avstrijske vlade, da bi morale države donavskega bazena na ta način plačati dolgove Credit-Anstalta.

Pripomniti je treba še dvoje dejstev. Avstrija namreč ne trpi toliko od prevelikega uvoza agrarnih produktov, kakor pa od prekomernega uvoza industrijskih produktov. Dasi bi avstrijska industrija mogla popolnoma zadovoljiti domače potrebe, se vendar uvažajo razni produkti predvsem iz spekulativnih namenov, poleg katerih igra veliko vlogo še potratnost in želja po luksuzu avstrijskega prebivalstva. Čim več pa uvažava Avstrija teh tujih industrijskih produktov, tem manj se troši domačega kruha in mesa. Avstrija bi zato morala predvsem ustaviti uvoz teh industrijskih produktov in ne agrarnih.

Sicer pa bi avstrijskemu gospodarstvu sploh bilo najbolj pomagano s tem, da bi svojčas ne odbila predloga Male antante naj bi tudi ona stopila v gospodarski krog teh držav.

POLJSKO-JUGOSLOVANSKI GOSPODARSKI KOMITE V BEOGRADU

je začel poslovati v Francoski ulici 14. Kdor se hoče včlaniti, plača 240 Din članarine. Prijave sprejema pisarna komiteja.

AMORTIZACIJA OBVEZNIC VOJNE ŠKODE

Ker po zakonu o izplačilih vojne škode zapade pravica za izplačilo amortiziranih obveznic loterijske dva in pol odstotne državne rente za vojno škodo v petih letih, so vse obveznice te rente, ki so bile amortizirane pri prvem, drugem in tretjem žrebanju za amortizacijo, ki se je vršilo januarja 1925, 1926 in 1927 ter dozda niso bile izplačane, izgubile vsako vrednost. Te obveznice pripadajo tem-le serijam:

2, 62, 138, 159, 214, 284, 359, 362, 44, 407, 408, 416, 494, 532, 536, 555, 607, 633, 635, 654, 698, 796, 816, 1030, 1050, 1212, 1240, 1455, 1483, 1522, 1654, 1725, 1753, 1774, 1838, 1845, 1858, 1868, 2075, 2295, 2408, 2567, 2579, 2634, 2635, 2661, 2676, 2696, 2775, 2805, 2882, 3045, 3180, 3215, 3301, 3315, 3328, 3486, 3508, 3538, 3642, 3653, 3662, 3685, 3727, 3761, 3779, 3820, 3841, 3875, 3924, 3974, 4066, 4143, 4212, 4246, 4342.

Oddelek za državne dolgove in državni kredit opozarja na obveznice gornjih serij, da jih ne bi nepoučeni ljudje kupovali in sprejemali na kaki drugi podlagi, ker se te obveznice ne bodo več izplačevale. (Iz oddelka državnih dolgov in državnega kredita.)

Dobava-prodaja

Dobave. Prometno-komercialni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 7. marca t. l. ponudbe glede dobave 1570 komadov grafikonov za proge. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku). — Direkcija državne železnic Vreš sprejema do 16. marca t. l. ponudbe glede dobave 60 kv. m gumijastih plošč. — Dne 5. aprila t. l. se bo vršila pri Upravi policije v Sarajevu ofertna licitacija glede dobave uniform za policijsko stražo. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled). — Dne 29. mar-

ca t. l. se bo vršila pri Komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave 16.000 kg petroleja. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Dobave. Direkcija državnih železnic Subotica sprejema do 12. marca t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg brezlesnega papirja, 3000 pol rumenega papirja za litografijo in 100 steklenic pelikan-črnila za litografijo. — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 14. marca t. l. ponudbe glede dobave 50 komadov zasekačev; do 16. marca t. l. pa glede dobave 20.000 kg pšenične moke. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 21. marca t. l. ponudbe glede dobave 41 metrov gumijevega transportnega traku. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled). — Dne 21. marca t. l. se bo vršila pri Direkciji pomorskega saobračaja v Splitu ofertna licitacija glede dobave kovinskega materiala. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri strojnem oddelku omenjene direkcije).

Oddaja zakupa buffeta na postaji Vreš se bo vršila potom ofertne licitacije dne 2. aprila 1932 pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani).

Oddaja kolodvorske restavracije v Ustipraču—Goraždi v zakup. Pri Direkciji drž. železnic v Sarajevu se bo vršila dne 23. marca t. l. predmetna ofertna licitacija. Oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

Tržna poročila

TRG JAJEC

Vsled zopetnega mrzlega vremena je postalo povpraševanje iz Italije živahnejše in je nakupna cena narasla na 50 par. Nemčijo in Švico zalagajo zahodne in severne produkcijske dežele s kvalitativno zelo dobrim in pri tem skrajno cenanim blagom v taki izmeri, da naše cene tam nikakor ne konvenirajo. S cenami bomo morali iti še zelo dol in s kvaliteto močno gor, če si bomo hoteli te važne prodajne trge zopet osvojiti. Tako poroča Zadruga za eksport jajec v Št. Juriju ob južni žel.

Vinocet

Tovarna vinskega kisa
d. z o. z. **Ljubljana**

nudi

najlinejši in najokusnejši

NAMIZNI KIS

iz pristnega vina

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a
II. nadst. Telefon št. 23 89

Motvoz Grosuplje
domač slovenski izdelek -- Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d.
Grosuplje pri Ljubljani

SLOVENIA TRANSPORT
Železniško-carinsko, špedicijsko in transportno podjetje
Ljubljana, Miklošičeva 21
MEDNARODNI TRANSPORTI
PREVOZI — PRESELITVE
Špedicija
Ocarinjenje
Tarifni biro
Telefon 27-18

Iv. Brunčič
stavbni in pohištveni pleskar in ličar
Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela ter se toplo priporoča cenjenim naročnikom.
Ljubljana, Kolodvorska 23
Cene zmerne, delo solidno, postrežba točna
TELEFON 34-76

Brzjavni: *Krispercoloniale* Ljubljana — Telefon št. 2263
Ant. Krisper Coloniale
Lastnik: Josip Verlič
Ljubljana
Dunajska cesta 33
Ustanovljeno leta 1940
Zaloga špirta, raznega žganja in konjaka.
Mineralne vode.
Ceniki na razpolago.